

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

Т. САРЕТА

представено на 27 октомври 2022 година¹

Съединени дела C-514/21 и C-515/21

LU (C-514/21)

PH (C-515/21)

срещу

Minister for Justice and Equality

(Преюдициални запитвания от Court of Appeal (Апелативен съд, Ирландия))

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по наказателни дела — Рамково решение 2002/584/ПВР — Европейска заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки — Европейска заповед за арест, издадена с цел изпълнение на присъда лишаване от свобода — Случаи, при които изпълнението на европейска заповед за арест може да бъде отказано — Член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584 — „Съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“ — Отмяна на отлагането на изпълнението на наказание — Право на защита — Член 6 от ЕКПЧ — Членове 47 и 48 от Хартата на основните права на Европейския съюз“

I. Въведение

1. Дадено лице е извършило престъпление и е признато за виновно след справедлив съдебен процес. На това основание му е наложена условна присъда лишаване от свобода. След това същото лице е обвинено във второ престъпление, извършено по време на изпитателния срок за първото престъпление. Вторият съдебен процес е проведен задочно, като лицето е признато за виновно и му е наложено наказание лишаване от свобода. Затова отлагането на изпълнението на наказанието лишаване от свобода за първото престъпление е отменено. Тъй като лицето се намира извън страната, е издадена европейска заповед за арест (наричана по-нататък „ЕЗА“) за изпълнение на наказанието лишаване от свобода за първото престъпление.

2. Може ли изпълняващият орган да откаже предаване на основание на ЕЗА за изпълнение на присъдата за първото престъпление, тъй като вторият процес е проведен задочно? Отговорът на този въпрос изисква тълкуване на член 4а, параграф 1 от Рамково решение

¹ Език на оригиналния текст: английски.

2002/584/ПВР². По-конкретно той изисква да се установи дали използваният в тази разпоредба израз „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, обхваща и втория съдебен процес.

3. В допълнение към тълкуването на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА, тези преюдициални запитвания поставят по-дълбоко предизвикателство пред системата на ЕЗА. Те повдигат въпроса дали на изпълняващия орган следва да бъде разрешено (или дори да му бъде наложено задължение), извън хипотезите, предвидени в Рамковото решение за ЕЗА, да откаже предаване, ако установи, че издаващата държава ще наруши основно право (или най-малкото същественото съдържание на това право) на лицето, което трябва да бъде предадено.

4. Рамковото решение за ЕЗА изчерпателно изброява хипотезите, които задължават или позволяват на изпълняващия орган да откаже да изпълни ЕЗА³. Освен тези хипотези, Съдът е тълкувал една допълнителна възможност, произтичаща от Рамковото решение за ЕЗА. Въз основа на тази съдебна практика изпълняващият орган може да откаже предаването и ако в издаващата държава са налице системни или общи недостатъци, засягащи определени групи лица или определени места за задържане⁴ или общи или системни недостатъци по отношение на върховенството на закона⁵. Когато съществуват такива системни проблеми, преди да вземе решение да откаже предаване, изпълняващият орган трябва допълнително да установи дали лицето, което трябва да бъде предадено, е изложено на реален риск от нарушаване на негово основно право в издаващата държава⁶.

5. В настоящите дела обаче, а същото важи и за редица други дела, които са висящи пред Съда към момента на представяне на настоящото заключение⁷, няма позоваване на системните недостатъци в издаващата държава. Това повдига нов въпрос: достатъчно ли е евентуално единично нарушение на основни права на лицето, което трябва да бъде предадено, за да може изпълняващият орган да откаже предаването? Това същевременно (отново) поставя въпроса дали изпълняващият орган изобщо има право да проверява дали основните права на лицето, което трябва да бъде предадено, ще бъдат спазени от издаващата държава. Всички тези дела, включително настоящите запитвания, извеждат на повърхността проблемите, с които се сблъскват изпълняващите съдебни органи при приемането на автоматичното взаимно признаване — принципът, на който се основава системата на ЕЗА⁸.

² Рамково решение на Съвета от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки (ОВ L 190, 2002 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 3), изменено с Рамково решение 2009/299/ПВР на Съвета от 26 февруари 2009 година за изменение на рамкови решения 2002/584, 2005/214/ПВР, 2006/783/ПВР, 2008/909/ПВР и 2008/947/ПВР, с което се укрепват процесуалните права на лицата и се насърчава прилагането на принципа за взаимно признаване на решения, постановени в отсъствието на заинтересованото лице по време на съдебния процес (ОВ L 81, 2009 г., стр. 24, наричано по-нататък „Рамковото решение за ЕЗА“).

³ Те са уредени в членове 3, 4 и 4а от Рамковото решение за ЕЗА.

⁴ Решение от 5 април 2016 г., Aranyosi и Căldăraru (C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 89).

⁵ Решение от 25 юли 2018 г., Minister for Justice and Equality (Недостатъци в съдебната система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 61).

⁶ Делата, цитирани в бележки под линия 4 и 5 по-горе, и решение от 17 декември 2020 г., Openbaar Ministerie (Независимост на издаващия съдебен орган) (C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, т. 51 и 52); вж. също решение от 22 февруари 2022 г., Openbaar Ministerie (Съд, създаден със закон в издаващата държава членка) (C-562/21 PPU и C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, т. 50, 52, 67 и 68).

⁷ Puig Gordi и др. (C-158/21), E. D. L. (Отказ поради болест) (C-699/21), и GN (C-261/22).

⁸ Решение от 26 февруари 2013 г., Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, т. 37 и 63); Становище 2/13 (Присъединяване на Европейския съюз към ЕКПЧ) от 18 декември 2014 г. (EU:C:2014:2454, т. 191).

6. На преюдициалните въпроси може да се отговори по начин, който да е полезен за запитващата юрисдикция, без да се заема общо становище относно допълнителните възможности за отказ на изпълнение на ЕЗА. Както ще бъде показано, това е така, тъй като отправените въпроси са възникнали в контекст, в който евентуалното нарушение на основно право произтича от провеждането на задочен съдебен процес. В тази хипотеза законодателят на Съюза е приел общо разбиране за това кога всички национални съдилища трябва да признават съдебни решения, постановени задочно⁹. Въпреки това ще предложи някои доводи защо допълнителните случаи, в които може да се откаже предаване, трябва да бъдат сведени до минимум¹⁰.

II. Правна уредба

A. Рамковото решение за ЕЗА

7. Член 1, параграф 3 от Рамковото решение за ЕЗА предвижда:

„Рамковото решение няма действие по отношение на изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 от Договора за Европейския съюз“.

8. В член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА се предвижда случай, при който изпълнението на ЕЗА може да бъде отказано, при следните условия:

„1. Изпълняващият съдебен орган също така може да откаже да изпълни европейска заповед за арест, издадена с цел изпълнение на присъда за лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане, ако лицето не се е явило лично на съдебния процес, вследствие на който е постановено решението, освен ако в европейската заповед за арест не е посочено, че лицето, в съответствие с допълнителните процесуални изисквания, определени в националното законодателство на издаващата държава членка:

а) своевременно:

- i) или е призовано лично и по този начин уведомено за определената дата и място на съдебния процес, вследствие на който е постановено решението, или чрез други средства действително е получило официална информация за определената дата и място на съдебния процес по начин, който недвусмислено доказва, че то е било уведомено за насрочения съдебен процес;

и

- ii) е уведомено за възможността за постановяване на такова решение, ако не се яви на съдебния процес;

или

⁹ В това отношение вж. Рамково решение 2009/299. Вж. и Директива (ЕС) 2016/343 на Европейския парламент и на Съвета от 9 март 2016 година относно укрепването на някои аспекти на презумпцията за невинност и на правото на лицата да присъстват на съдебния процес в наказателното производство (ОВ L 65, 2016 г., стр. 1), както и решение от 26 февруари 2013 г., Melloni (C-399/11, EU:C:2013:107, т. 62 и 63).

¹⁰ В това отношение вж. и заключението на генералния адвокат Richard de la Tour по дело Puig Gordi и др. (C-158/21, EU:C:2022:573, т. 60). Към момента на представяне на настоящото заключение това дело все още е висящо пред Съда.

б) след като е било уведомено за насрочения съдебен процес, е упълномощило защитник, посочен от заинтересованото лице или от държавата, с цел да го защитава на съдебния процес и действително е било защитавано от този защитник на процеса;

или

в) след като решението му е било връчено лично и е било изрично уведомено за правото на повторно разглеждане или обжалване, в което лицето има правото да участва и което позволява делото да се преразгледа по същество, включително и с оглед на нови доказателства, и което може да доведе до отмяна на първоначалното решение:

i) изрично е заявило, че не оспорва решението;

или

ii) не е поискало повторно разглеждане или обжалване в приложимия за целта срок;

или

г) решението не му е било връчено лично, но:

i) решението ще му бъде връчено лично незабавно след предаването и ще бъде изрично уведомено за правото си на повторно разглеждане или обжалване, в което лицето има правото да участва и което позволява делото да се преразгледа по същество, включително и с оглед на нови доказателства, и което може да доведе до отмяна на първоначалното решение;

и

ii) ще бъде уведомено за срока, в който трябва да поиска повторно разглеждане или обжалване, както е посочено в съответната европейска заповед за арест.

[...]“.

Б. Рамково решение 2009/299

9. Член 4а е въведен в Рамковото решение за ЕЗА като допълнителен случай, при който изпълнението на ЕЗА може да бъде отказано, с Рамково решение 2009/299. Във връзка с това от значение са следните съображения от това рамково решение:

„(1) Правото на обвиняемия да присъства лично на съдебния процес е включено в правото на справедлив процес, предвидено в член 6 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, съгласно тълкуването на Европейския съд по правата на човека. Съдът е постановил също така, че правото на обвиняемия да се яви лично на съдебния процес не е абсолютно и че при определени обстоятелства обвиняемият може по своя собствена воля, явно или мълчаливо, но недвусмислено да се откаже от това право.

[...]

- (6) Разпоредбите на настоящото рамково решение за изменение на други рамкови решения определят условията, при които признаването и изпълнението на решение, постановено вследствие на съдебен процес, на който заинтересованото лице не се е явило лично, не следва да бъдат отказвани. Тези условия са алтернативни; когато е изпълнено едно от условията, издаващият орган попълва съответния раздел от европейската заповед за арест или от съответното удостоверение по останалите рамкови решения и по този начин предоставя гаранции, че изискванията са или ще бъдат изпълнени, което следва да бъде достатъчно за целите на изпълнението на решението въз основа на принципа за взаимно признаване¹¹.

III. Фактите по главните производства и отправените въпроси

10. В началните параграфи на настоящото заключение бе обобщено по същество общото съдържание на двете съединени дела. В началото ще представя по-подробно фактите по двете съединени дела.

A. LU (C-514/21)

11. Унгарски съдебен орган иска предаването на LU, жалбоподателя в главното производство, за изпълнение на присъда лишаване от свобода и за тази цел издава ЕЗА. Запитващата юрисдикция (Court of Appeal, Ирландия) е изпълняващият съдебен орган в този контекст¹¹.

12. При събирането на съответната информация High Court (Висш съд, Ирландия), който решава на първа инстанция дали да изпълни ЕЗА, отправя общо седем искания за допълнителна информация до издаващия съдебен орган съгласно член 15, параграф 2 от Рамковото решение за ЕЗА.

13. През август 2005 г. LU извършва няколко престъпления, а именно актове на домашно насилие, упражнено върху бившата му съпруга, детето му и тъщата му, включително побой над бившата му съпруга и противозаконно лишаване от свобода на неговите бивша съпруга и дете. Ще наричам тези престъпления „първите престъпления“.

14. През октомври 2006 г. LU е осъден за първите престъпления, а през април 2007 г. присъдата е потвърдена при обжалване. Според запитващата юрисдикция издаващият съдебен орган е потвърдил, че LU е присъствал или е бил представляван от избрания от него защитник и на двете съдебни производства. Така LU е осъден на една година лишаване от свобода за първите престъпления, като изпълнението на наказанието е отложено за изпитателен срок от две години¹².

¹¹ Следва да се отбележи, че запитващата юрисдикция се произнася по жалба срещу решението на High Court (Висш съд, Ирландия) — първоинстанционният съд, който се произнася по въпросната ЕЗА и решава, че тя следва да бъде изпълнена.

¹² Като се има предвид, че жалбоподателят в главното производство е прекарал един месец в ареста по време на разглеждането на делото на първа инстанция, му остават най-много 11 месеца изтърпяване на наказанието.

15. През декември 2010 г. LU е осъден на първа инстанция за престъпление, свързано с неплащане на издръжка за дете, което ще наричам „активиращото престъпление“. Той е присъствал на две съдебни заседания, но не и на заседанието за постановяване на присъдата. В резултат на това първоинстанционният съд му налага глоба, но не разпорежда нищо във връзка с условното наказание за първите престъпления¹³.

16. Тази присъда е обжалвана, въпреки че в преписката по делото не се съдържа информация кой е подал жалбата¹⁴. LU е призван да се яви на заседанието, но призовката не е получена, като това се счита за надлежно връчване съгласно унгарското законодателство. Тъй като LU не е присъствал на това заседание, апелативният съд му назначава служебен защитник, който го представлява в съдебния процес.

17. През юни 2012 г. апелативният съд изменя първоначалната присъда (глоба), като осъжда LU на пет месеца лишаване от свобода и му налага забрана да участва в публични дейности за срок от 1 година. Същевременно апелативният съд разпорежда наказанието, наложено за първите престъпления, да бъде изпълнено, като отменя условното осъждане¹⁵.

18. Към този момент, през септември 2012 г., унгарският съдебен орган издава ЕЗА за целите на изтърпяване на наказанията, наложени както за първите престъпления, така и за активиращото престъпление. LU оспорва това предаване пред Висшия съд, който отказва да разпорежи предаването му.

19. Накрая, LU подава молба за повторно разглеждане на делото по отношение на първите престъпления, която е отхвърлена на първа инстанция през октомври 2016 г., а решението за отхвърляне е потвърдено при обжалването през март 2017 г. И на двете инстанции LU не се явява лично, но е представляван от назначен от него защитник. В резултат на това окончателно отхвърляне на молбата за повторно разглеждане на делото наказанието лишаване от свобода, наложено за първите престъпления, отново подлежи на изпълнение съгласно унгарското право. Така през юли 2017 г. унгарски съдебен орган издава втора ЕЗА само във връзка с присъдата за първите престъпления¹⁶. Именно тази втора ЕЗА понастоящем е предмет на разглеждане от запитващата юрисдикция в качеството ѝ на изпълняващ съдебен орган.

20. Запитващата юрисдикция изразява предварителното становище, че процесът за активиращото престъпление не е в съответствие с член 6 от Европейската конвенция за правата на човека (наричана по-нататък „ЕКПЧ“). Вследствие на това, ако този процес се счита за „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, щяло да бъде възможно да се откаже изпълнението на ЕЗА съгласно член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА.

21. LU твърди, че наказанието лишаване от свобода за първите престъпления подлежи на изпълнение единствено поради съдебния процес за активиращото престъпление. От това следвало, че съдебният процес за активиращото престъпление трябва да се счита за

¹³ Според наличната информация активиращото престъпление е извършено през 2008 г., т.е. по време на изпитателния срок за първите престъпления.

¹⁴ По време на заседанието пред Съда страните не успяха да потвърдят кой е подал жалбата.

¹⁵ От преписката по делото не може да се заключи дали е било налице право на преценка при отмяната на това условно осъждане. Ето защо в настоящото дело, за разлика от дело C-515/21, запитващата юрисдикция също така поставя под въпрос релевантността на евентуалното наличие на право на преценка при отмяната на условното осъждане за първите престъпления.

¹⁶ Запитващата юрисдикция посочва, че поради изтичане на сроковете наказанието за активиращото престъпление вече е изтърпяно. Това бе потвърдено и по време на заседанието пред Съда.

„съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“. Тъй като е проведен задочно, този процес не отговарял на нито едно от условията по член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА, които биха позволили предаването. LU допълва, че не съществува възможност за повторно разглеждане на делото за активиращото престъпление и следователно предаването му би представлявало „грубо нарушение“ на правата му по член 6 от ЕКПЧ и по членове 47 и 48 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

22. За разлика от него Minister for Justice and Equality (министър на правосъдието и равенството, Ирландия), ответник в главното производство, твърди, че съдебният процес за активиращото престъпление представлява само „условие за изпълнение на наказанието“ и следователно съгласно настоящата практика на Съда не попада в обхвата на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА. Следователно според министъра на правосъдието и равенството ЕЗА трябва да бъде изпълнена, а всяко твърдяно нарушение на член 6 от ЕКПЧ е от компетентността на съдилищата на издаващата държава членка.

23. Запитващата юрисдикция не е сигурна дали практиката на Съда може да бъде директно приложена в разглеждания случай.

24. При тези обстоятелства Court of Appeal (Апелативен съд, Ирландия) отправя към Съда следните въпроси:

- „1. а) Ако предаването на издирваното лице се иска, за да се изтърпи наказание лишаване от свобода, чието изтърпяване първоначално е отложено, но впоследствие е разпоредено поради осъждането на издирваното лице за друго престъпление, и ако това разпоредяване за изпълнение на наказанието е постановено от съда, който е осъдил издирваното лице и му е наложил наказание за това друго престъпление, съставлява ли производството, довело до последващото осъждане и до постановяването на разпоредяването за изпълнение, част от „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“ за целите на член 4а, параграф 1 от [Рамковото решение за ЕЗА]?
 - б) От значение ли е за отговора на въпрос 1, буква а) по-горе дали законът е задължавал съда, постановил разпоредяването за изпълнение на наказанието, да го постанови, или съдът е имал свобода на преценка дали да го постанови?
2. При обстоятелствата, описани във въпрос 1 по-горе, има ли право изпълняващият съдебен орган да провери дали производството, което е довело до последващото осъждане и до постановяването на разпоредяването за изпълнение на наказанието и което е протекло в отсъствието на издирваното лице, е проведено в съответствие с член 6 от [ЕКПЧ], и по-специално дали отсъствието на издирваното лице е довело до нарушение на правото на защита и/или правото на издирваното лице на справедлив съдебен процес?
3. а) При обстоятелствата, описани във въпрос 1 по-горе, ако изпълняващият съдебен орган установи, че производството, довело до последващото осъждане и до постановяването на разпоредяването за изпълнение на наказанието, не е проведено в съответствие с член 6 от [ЕКПЧ], и по-специално че отсъствието на издирваното лице съставлява нарушение на правото на защита и/или правото на издирваното лице на справедлив съдебен процес, има ли изпълняващият съдебен орган право

и/или задължение: а) да откаже предаването на издирваното лице с довода, че такова предаване би противоречало на член 6 от [ЕКПЧ] и/или член 47 и член 48, параграф 2 от [Хартата] и/или б) да изиска от издаващия съдебен орган, като условие за предаването, да гарантира, че след като издирваното лице бъде предадено, то ще има право на повторно разглеждане на случая или на обжалване, в което ще има право да участва и което ще даде възможност за преразглеждане на случая по същество, включително предвид нови доказателства, позволявайки евентуално да се стигне до отмяна на първоначалното решение по отношение на осъждането, довело до постановяването на разпореждането за изпълнение на наказанието?

- б) Следва ли за целите на въпрос 3, буква а) по-горе приложимият критерий да се изразява в определяне дали с предаването на издирваното лице би се нарушила същността на основните му права по член 6 от [ЕКПЧ] и/или член 47 и член 48, параграф 2 от Хартата, и ако това е така, фактът, че производството, довело до последващото осъждане и до постановяването на разпореждането за изпълнение на наказанието, е проведено в отсъствието на издирваното лице, и че ако бъде предадено то, няма да има право на повторно разглеждане на случая или на обжалване, достатъчен ли е, за да може изпълняващият съдебен орган да заключи, че предаването би нарушило същността на тези права?“.

Б. РН (C-515/21)

25. Полски съдебен орган иска предаването на РН, жалбоподателя в главното производство, за изпълнение на присъда лишаване от свобода и за тази цел издава ЕЗА. Court of Appeal (Апелативен съд, Ирландия), който се произнася по жалба срещу решението на High Court (Висш съд, Ирландия), е изпълняващият съдебен орган в този контекст.

26. През май 2015 г. РН е осъден за това, че през януари същата година е извършил атака за отказ на услуга¹⁷ срещу търговско предприятие, придружена от заплахи атаката да продължи, докато не му бъде изплатена парична сума. Ще наричам това престъпление „първото престъпление“.

27. РН е надлежно уведомен за това производство и е присъствал на съдебния процес. Той е осъден на една година лишаване от свобода, чието изпълнение е отложено с петгодишен изпитателен срок. Той не обжалва нито присъдата, нито наказанието.

28. През февруари 2017 г. е постановена присъда за престъпление, което отново ще нарека „активиращото престъпление“. По-конкретно РН е признат за виновен за престъпление влизане с взлом в каравана и кражба на вещи от нея и е осъден на 14 месеца лишаване от свобода. Той не е уведомен за съдебното заседание и не се е явил на него нито лично, нито чрез процесуален представител.

29. През май 2017 г., отчитайки, че активиращото престъпление е извършено в рамките на изпитателния срок за първото престъпление, съдът, постановил присъдата за първото престъпление, разпорежда изпълнението на наказанието лишаване от свобода за първото

¹⁷ Атаката за отказ на услуга е кибератака, при която извършителят се стреми да направи дадена машина или мрежов ресурс недостъпен за съответните потребители, като временно или за неопределено време прекъсне услугите на хост, свързан към мрежата. Атаката обикновено се постига чрез заливане на съответната машина или ресурс с излишни заявки в опит да се претоварят системите и да се попречи на изпълнението на някои или всички редовни заявки.

престъпление¹⁸. РН не е знаел за това производство, нито се е явил лично или чрез процесуален представител на заседанието, вследствие на което е издадена заповедта за изпълнение на наказанието за първото престъпление.

30. През февруари 2019 г. е издадена ЕЗА, с която се иска предаването на РН само във връзка с присъдата лишаване от свобода за първото престъпление. Не е издадена ЕЗА във връзка с наказанието лишаване от свобода за активиращото престъпление.

31. По искане на Висшия съд (изпълняващият съдебен орган на първа инстанция) полският съдебен орган обяснява допълнително, че срокът за обжалване на присъдата за активиращото престъпление е изтекъл. Същият издаващ орган допълва, че съгласно полското право всяка страна може да „поиска прилагането на извънредно правно средство за защита (отмяна на влязъл в сила акт, молба за възобновяване на производството)“. Той обаче не предоставя никаква допълнителна информация относно тази процедура.

32. РН оспорва предаването пред Висшия съд, но оспорването му е отхвърлено. Запитващата юрисдикция се произнася по жалбата срещу решението на Висшия съд за изпълнение на ЕЗА.

33. В рамките на това производство Court of Appeal (Апелативен съд, Ирландия) отправя към Съда следните преюдициални въпроси:

- „1. Ако предаването на издирваното лице се иска, за да се изтърпи наказание лишаване от свобода, чието изтърпяване първоначално е отложено, но впоследствие е разпоредено поради последващото осъждане на издирваното лице за друго престъпление — като се има предвид, че разпореждането на изпълнението е било задължително поради това осъждане — съставлява ли производството, довело до последващото осъждане, и/или производството, довело до постановяването на разпореждането за изпълнение на наказанието, част от „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“ за целите на член 4а, параграф 1 от [Рамковото решение за ЕЗА]?
2. При обстоятелствата, описани във въпрос 1 по-горе, има ли право и/или задължение изпълняващият съдебен орган да провери дали производството, което е довело до последващото осъждане, и/или производството, довело до постановяването на разпореждането за изпълнение на наказанието — като се има предвид, че и двете производства са протекли в отсъствието на издирваното лице — са проведени в съответствие с член 6 от [ЕКПЧ] и по-специално дали отсъствието на издирваното лице в тези производства е довело до нарушение на правото на защита и/или правото на издирваното лице на справедлив съдебен процес?
3. а) При обстоятелствата, описани във въпрос 1 по-горе, ако изпълняващият съдебен орган установи, че производствата, довели до последващото осъждане и до постановяването на разпореждането за изпълнение на наказанието, не са проведени в съответствие с член 6 от [ЕКПЧ] и по-специално, че отсъствието на издирваното лице съставлява нарушение на правото на защита и/или правото на издирваното лице на справедлив съдебен процес, има ли изпълняващият съдебен орган право и/или задължение а) да откаже предаването на издирваното лице с довода, че такова предаване би противоречало на член 6 от Конвенцията и/или член 47 и член 48,

¹⁸ Според наличната информация за този акт издаващият съдебен орган е определил заповедта за изпълнение като „задължителна“.

параграф 2 от Хартата на основните права на Европейския съюз и/или б) да изиска от издаващия съдебен орган, като условие за предаването, да гарантира, че след като издирваното лице бъде предадено, то ще има право на повторно разглеждане на случая или на обжалване, в което ще има право да участва и което ще даде възможност за преразглеждане на случая по същество, включително предвид нови доказателства, позволявайки евентуално да се стигне до отмяна на първоначалното решение по отношение на осъждането, довело до постановяването на разпореждането за изпълнение на наказанието?

- б) Следва ли за целите на въпрос 3, буква а) по-горе приложимият критерий да се изразява в определяне дали с предаването на издирваното лице би се нарушила същността на основните му права по член 6 от Конвенцията и/или член 47 и член 48, параграф 2 от Хартата, и ако това е така фактът, че производствата, довели до последващото осъждане и до постановяването на разпореждането за изпълнение на наказанието, са проведени в отсъствието на издирваното лице и че ако бъде предадено то няма да има право на повторно разглеждане на случая или на обжалване, достатъчен ли е, за да може изпълняващият съдебен орган да заключи, че предаването би нарушило същността на тези права?“.

IV. Производството пред Съда

34. Писмени становища представят страните в главното производство по двете дела, Ирландия, полското правителство и Европейската комисия. На 13 юли 2022 г. е проведено заседание, на което LU, РН, Ирландия и Комисията представят устни становища.

V. Анализ

35. Съединените дела, които са предмет на разглеждане, се отнасят до няколко производства, които могат да бъдат определени като „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“ по смисъла на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА. Вследствие на първото производство е постановена условна присъда лишаване от свобода за първото престъпление или престъпления. Лицата, чието предаване се иска, са се явили в това производство. Вследствие на второто производство е постановена присъда за активиращото престъпление. Лицата, чието предаване се иска, не са присъствали в това производство. И накрая, третата група производства са тези, в които е взето решение да се отмени отлагането на изпълнението на наказанието лишаване от свобода за първото престъпление или престъпления. По дело C-514/21 решението за отмяна на отлагането на изпълнението на наказанието лишаване от свобода е постановено от същия съд в рамките на същия процес, в резултат на който е установена вината и е определено наказанието за активиращото престъпление. По дело C-515/21 обаче решението за отмяна на отлагането на изпълнението на наказанието е прието от друг съд в производство, различно от това по делото за активиращото престъпление.

36. Според запитващата юрисдикция е очевидно, че отсъствието на лицата, чието предаване се иска, при провеждане на съответния съдебен процес за активиращото им престъпление е довело до нарушаване на правото им на справедлив процес. Затова тя по същество иска да установи дали може да откаже да изпълни разглежданите ЕЗА, било пряко на основание член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА (първи въпрос), било на основание член 6 от ЕКПЧ и членове 47 и 48 от Хартата (втори и трети въпрос).

37. За да посъветвам Съда как да отговори на поставените въпроси, ще процедирам по следния начин. В раздел А ще обясня защо изразът „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“ по член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА следва да се тълкува така, че да обхваща разглежданите видове съдебни процеси относно активиращите престъпления по двете настоящи дела. Това означава, че член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА се прилага спрямо хипотезите по двете дела и че, ако не е изпълнено нито едно от условията по член 4а, параграф 1, букви а)–г) от него, запитващата юрисдикция има възможност да не предаде жалбоподателите на Полша или съответно на Унгария. Като се има предвид, че голяма част от дискусиите в писмените становища, както и по време на заседанието, се въртяха около трите по-ранни релевантни дела — *Tupikas*¹⁹, *Zdziaszek*²⁰ и *Ardic*²¹ — ще предложа моята гледна точка относно тяхното значение за настоящите дела.

38. В раздел Б ще се съсредоточа общо върху втория и третия въпрос по двете дела, които според мен повдигат въпроси, които са важни за цялата система на ЕЗА, както е създадена от законодателя на Съюза и тълкувана от Съда. Запитващата юрисдикция не е формулирала тези въпроси като зависещи от утвърдителния или отрицателния отговор на първия въпрос. Като вземам предвид това, ще дам отговорите си на втория и третия въпрос и при двата сценария: и ако Съдът установи, че съединените дела попадат в обхвата на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА, както аз считам, и ако Съдът установи, че те не попадат в приложното поле на тази разпоредба.

А. Първият въпрос

39. Рамковото решение за ЕЗА изчерпателно определя случаите, при които не се допуска изпълнение на ЕЗА (член 3), и случаите, при които изпълнението на ЕЗА може да бъде отказано (членове 4 и 4а). Член 4а от Рамковото решение за ЕЗА, чието тълкуване се иска, е приложим само ако лицето, което трябва да бъде предадено, не е присъствало на „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, за чието изпълнение се иска предаването.

40. С първия си въпрос запитващата юрисдикция иска тълкуване на понятието „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, използвано в уводното изречение на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА. По-конкретно запитващата юрисдикция иска да изясни обхвата на това понятие и дали то обхваща съдебните процеси относно активиращите престъпления. От значение е също така да се определи дали отделните производства за отмяна на отлагането на изпълнението на наказанието и за издаване на разпореждане за ефективно изпълнение на наказанието лишаване от свобода за първите престъпления попадат в обхвата на понятието „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“.

41. Ако отговорът на тези въпроси е утвърдителен, хипотезите и в двете дела ще попаднат в материалния обхват на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА. Следователно отговорът на Съда ще определи дали изпълняващият съдебен орган има възможност да не изпълни разглежданите ЕЗА, ако установи, че не е налице нито една от хипотезите, изброени в член 4а, параграф 1, букви а)–г) от това рамково решение.

¹⁹ Решение от 10 август 2017 г., *Tupikas* (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628).

²⁰ Решение от 10 август 2017 г., *Zdziaszek* (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629).

²¹ Решение от 22 декември 2017 г., *Ardic* (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026).

42. За да отговоря на този въпрос, ще процедирам по следния начин. Най-напред ще направя кратък преглед на предходните дела, в които Съдът е тълкувал израза „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“. След това ще предложи едно общоприложимо тълкуване на този израз, което е в съответствие с целта на правото на дадено лице да присъства на съдебния процес. Както ще покажа, това тълкуване е в съответствие с по-ранната съдебна практика. За да отговоря на буква б) от първия въпрос по дело C-514/21, ще изложа разсъждения относно ролята на свободата на преценка на органите в издаващата държава при издаването на разпореждане за изпълнение на наказанието. Накрая ще разгледам някои допълнителни въпроси, повдигнати по време на производството, като например ефективността на системата за ЕЗА и опасността от безнаказаност.

1. Съществуващата съдебна практика, в която се тълкува изразът „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, и нейната приложимост към настоящите дела

43. Считайки го за автономно понятие на правото на Съюза, Съдът вече няколко пъти, по-специално в решенията Turikas²², Zdziaszek²³ и Ardic²⁴, е тълкувал понятието „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“ по член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА. Запитващата юрисдикция повдигна въпроса за последиците, които тези решения имат за разглежданите дела, а те бяха обсъдени и от страните в настоящото производство.

44. Съдът приема, че както производствата по обжалване (решение Turikas), така и производствата за вземане на решение за обединяване на отделни наказания лишаване от свобода (решение Zdziaszek) попадат в обхвата на понятието „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“. Тълкувайки това понятие обаче, Съдът решава, че то не обхваща производствата за отмяна на решение за условно предсрочно освобождаване от затвора (решение Ardic).

45. Хипотезата по настоящите дела е подобна на тази в горепосочените три решения, тъй като първоначалната присъда лишаване от свобода е постановена първо в съдебния процес, в който е установена вината, и е изменена в последващо производство, в което не е преразгледано установяването на вината, а само продължителността на лишаването от свобода. Следователно, както и в настоящите дела, окончателното решение относно наказанието е резултат от няколко производства.

46. Въпреки тези прилики трите решения също така се различават от случаите, в които са възникнали настоящите преюдициални запитвания. Най-важното е, че в нито едно от трите дела изменението на първоначално наложеното наказание лишаване от свобода не е зависело от признаването на вината и от присъдата за друго престъпление. Освен това по тези дела Съдът се е произнасял само с оглед на конкретните обстоятелства и не е дал ясни или подробни общи критерии за това какво означава „съдебния процес, вследствие на

²² Решение от 10 август 2017 г., Turikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628).

²³ Решение от 10 август 2017 г., Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629).

²⁴ Решение от 22 декември 2017 г., Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026).

който е постановено решението“, за целите на Рамковото решение за ЕЗА²⁵. Ето защо заключенията по тези дела не могат автоматично да бъдат транспонирани към настоящите дела.

47. По-нататък ще предложи едно общоприложимо тълкуване на израза „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, а след това ще покаже, че дори и да не е пряк резултат от решенията по предходните дела, това тълкуване не противоречи на нито едно от тях.

2. Предложеното тълкуване на израза „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“

48. Считаю, че за да се тълкува изразът „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, както е използван в член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА, е важно да се съсредоточим върху въпроса *защо* правната система на Съюза защитава правото на дадено лице да присъства на съдебния процес като основно право.

49. В решение Turikas Съдът обяснява, че „съответното лице трябва да има възможност да упражни в пълен обем правото си на защита, *за да изтъкне ефективно становището си и така да окаже влияние върху крайното решение, което би могло да доведе до лишаването му от личната му свобода*“²⁶. В решение Zdziaszek Съдът добавя, че засегнатото лице трябва да може ефективно да упражнява правото си на защита, когато става въпрос за решения, които оказват влияние върху размера на наказанието, *предвид значителните последици, които това може има за засегнатото лице*²⁷.

50. Според мен, а и цитираната съдебна практика го потвърждава, същността на правото на едно лице да присъства на съдебния процес е възможността то да повлияе на съдията, който е компетентен да установи вината му и да му наложи наказание. Ето защо, особено когато решението е свързано с лишаването от свобода на дадено лице, то трябва да има възможност да повлияе лично на окончателното решение. Ако окончателното решение е постановено вследствие на няколко производства, това лице трябва да има възможност да участва във всяко от тях.

51. Целта на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА е да се гарантира правото на присъствие на съдебния процес в контекста на процедура по предаване за изпълнение на присъда, с която дадено лице е лишено от свобода. Следователно трябва да се приеме, че изразът „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, включва всеки етап от производството, който е допринесъл за постановяването на окончателното решение за лишаване от свобода в издаващата държава.

52. Решението, с което се отменя отлагането на изпълнението на една първоначално постановена условна присъда за лишаване от свобода, е това, което лишава въпросното лице от свобода. Според мен е изключително важно засегнатото лице да присъства на всички етапи, които са определящи за вземането на това решение.

²⁵ Mitsilegas, V. Autonomous concepts, diversity management and mutual trust in Europe's area of criminal justice. — Common Market Law Review, Vol. 57(1), 2020, p. 45—78 et. 62.

²⁶ Решение от 10 август 2017 г., Turikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, т. 84); Курсивът е мой.

²⁷ Решение от 10 август 2017 г., Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, т. 87 и 91).

53. С оглед на гореизложеното предлагам изразът „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, по член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА да се тълкува като всеки етап от производството, който има решаващо влияние върху окончателното решение за лишаване от свобода на дадено лице.

54. Това означава, че както предлага Комисията, всички производства, които са част от тези дела — съдебните процеси, в които се постановява първоначалната условна присъда лишаване от свобода, съдебните процеси, в които същите лица са осъдени за активиращите престъпления, и производствата (ако са отделни), в които се изменя първоначалната условна присъда за лишаване от свобода — са „[съдебни] процес[и], вследствие на [който] е постановено решението“. Всички те са решаващи за лишаването от свобода, за което се иска предаването на въпросните лица.

55. Практиката на Съда по отношение на понятието „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, допуска и дори подкрепя предложеното тълкуване.

3. Съществуващата съдебна практика в подкрепа на предложеното тълкуване

а) Може ли „съдебния[т] процес, вследствие на който е постановено решението“, да обхваща няколко производства?

56. В решение Turikas Съдът постановява следното: „в хипотезата, в която процесът е проведен на няколко инстанции и на тях са постановени последователни решения, поне едно от които е задочно, под „съдебен процес, вследствие на който е постановено решението“ по смисъла на член 4а, параграф 1 от [Рамковото решение за ЕЗА], следва да се разбира инстанцията, на която е произнесено последното от тези решения [...]“.²⁸

57. Това изречение би могло да се разбира в смисъл, че само последното производство е от значение за определяне на това дали се прилага член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА.

58. В решение Zdiazsek, постановено в същия ден като решение Turikas, обаче Съдът обяснява следното: „следва да се приеме, че в случай като обсъждания в главното производство, в който с решение на въззивна инстанция, на която делото отново е разгледано по същество, окончателно е постановено, че лицето е виновно, и поради това му е наложено наказание лишаване от свобода, чийто срок обаче е изменен с последващо решение, което компетентният орган взема, след като упражнява правото си на преценка по въпроса, и с което окончателно се определя наказанието, за целите на прилагането на член 4а, параграф 1 от [Рамковото решение за ЕЗА] трябва да се вземат предвид и първото, и второто от тези две решения“²⁹.

59. Това навежда на мисълта, че становището на Съда е, че всички няколко етапа на производството са от значение за прилагането на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА, ако са определящи за присъдата, с която дадено лице е лишено от свобода. Следователно цитираният параграф от решение Turikas трябва да се разбира в контекста на това дело: Съдът отговаря на въпроса на запитващата юрисдикция дали

²⁸ Решение от 10 август 2017 г., Turikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, т. 81).

²⁹ Решение от 10 август 2017 г., Zdiazsek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, т. 93).

въззивното производство е „съдебен процес, вследствие на който е постановено решението“, ако лицето се е явило в производството пред първата инстанция, но не и на етапа на въззивното производство. Това изявление не опровергава предложеното тълкуване, според което всички производства, които допринасят за вземането на решение относно лишаването от свобода³⁰, са обхванати от израза „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“.

60. Настоящите дела се различават от по-ранните, тъй като съдебните процеси за активиращите престъпления, които са проведени в отсъствието на лицето, не са проведени по отношение на условната присъда за лишаване от свобода, за която е издадена ЕЗА. Влиянието на тези съдебни процеси върху окончателното решение относно присъдите за първото престъпление или престъпления е само инцидентно. В същото време то е и решаващо.

61. Макар да не решава пряко дали един такъв процес е съдебен процес, „вследствие на който е постановено решението“, предходната съдебна практика не възпрепятства тълкуване, според което такъв процес попада в обхвата на това понятие, ако е от решаващо значение за окончателното решение относно присъдата.

62. Решенията, с които се отменя отлагането на изпълнението на наказанието лишаване от свобода за първото престъпление или престъпления, зависят от признаването на вината за активиращите престъпления по време на втория процес, както и от естеството и продължителността на наказанието, наложено за тези престъпления. Като се има предвид, че съдебните процеси за активиращите престъпления са определящата част от решенията за отмяна на отлагането на изпълнението на наказанието лишаване от свобода за първото престъпление или престъпления, те представляват част от „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, по смисъла на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА.

б) Дали решенията за отмяна на отлагането на изпълнението на наказанието лишаване от свобода са само условия за изпълнение на наказанието и следователно са изключени от понятието „съдебен процес, вследствие на който е постановено решението“?

63. В решение *Zdziaszek*³¹, позовавайки се на съдебната практика на Европейския съд по правата на човека (наричан по-нататък „ЕСПЧ“)³², Съдът прави разграничение между, от една страна, окончателното решение, определящо естеството и размера на наложеното

³⁰ От по-ранната съдебна практика също така ясно следва, че понятието „решението“ по смисъла на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА може да се отнася или до окончателното определяне на вината, или до окончателното налагане на наказание, или и до двете. Вж. решения от 10 август 2017 г., *Turikas* (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, т. 78 и 83), и от 10 август 2017 г., *Zdziaszek* (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, т. 94). В разглежданите дела преюдициалните въпроси се отнасят до присъдите лишаване от свобода за първото престъпление или престъпления, а не до решенията за определяне на вината за тези престъпления.

³¹ Решение от 10 август 2017 г., *Zdziaszek* (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, т. 85 и 87).

³² Съдът се позовава на следните решения на ЕСПЧ: ЕСПЧ, 21 септември 1993 г., *Kremzow c/y Австрия*, (СЕ:ЕCHR:1993:0921JUD001235086, § 67), относно отсъствие на заседанието във въззивно производство, което се отнася до промяната на присъда лишаване от свобода за дълъг срок от време в доживотен затвор, както и до решаването на въпроса дали тя ще бъде изтърпяна в нормален затвор или в психиатрична клиника, което ЕСПЧ счита за нарушение на член 6, параграф 1 от ЕКПЧ; ЕСПЧ; 3 април 2012 г., *Boulois c/y Люксембург*, (СЕ:ЕCHR:2012:0403JUD003757504, § 87), относно отхвърлянето на искане за едномесечен отпуск в затвора, за което е установено, че не попада в обхвата на наказателната част на член 6, параграф 1 от ЕКПЧ; и ЕСПЧ, 28 ноември 2013 г., *Dementyev c/y Русия*, (СЕ:ЕCHR:2013:1128JUD004309505, § 23), относно отсъствие от заседанието, на което е определено общо наказание, за което е установено, че попада в обхвата на наказателната част на член 6, параграф 1 от ЕКПЧ.

наказание, и от друга страна, условията за изпълнение на наложеното наказание лишаване от свобода. Той стига до заключението, че „съдебният процес, вследствие на който е постановено решението“, обхваща първата група производства, но не и втората³³.

64. Това разграничение изиграва решаваща роля в решение Ardic. Запитващата юрисдикция, както и всички участници в производството пред Съда, се фокусират основно върху последиците от това решение за решаването на настоящите две съединени дела.

65. Предмет на спора по делото Ardic е отмяната на условно предсрочно освобождаване от изтърпяване на наказанието лишаване от свобода преди изтичането на срока му. Г-н Ardic, германски гражданин, е осъден в Германия и с две присъди му е наложено наказание лишаване от свобода. След като е изтърпял част от това наказание, той е получил разрешение за отлагане на изпълнението на остатъка от него. По-конкретно съгласно германското право, след като е изтърпяна определена част от наказанието лишаване от свобода и са изпълнени допълнителни условия, изпълнението на останалата част от наказанието лишаване от свобода може да бъде условно отложено и да бъде разрешено предсрочно освобождаване на лицето³⁴.

66. Г-н Ardic обаче нарушава условията на предсрочното освобождаване. Вследствие на това германски съд отменя условното предсрочно освобождаване в производство, в което г-н Ardic не участва. Въпросът, на който Съдът трябва да отговори по делото Ardic — отправен от Rechtbank Amsterdam (Районния съд Амстердам, Нидерландия), който се произнася по изпълнението на ЕЗА — е дали производството за отмяна на условното предсрочно освобождаване представлява „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, за целите на прилагането на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА.

67. В решението Ardic Съдът всъщност повтаря, че съгласно практиката на ЕСПЧ въпросите относно условията за изпълнение или прилагане на наказанията лишаване от свобода не попадат в обхвата на член 6, параграф 1 от ЕКПЧ и следователно не попадат и в обхвата на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА³⁵. Прилагайки тази логика към случая на г-н Ardic, Съдът установява, че разглежданото по това дело решение не попада в обхвата на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА.

68. Решението Ardic заслужава известна критика. Например далеч не е ясно защо практиката на ЕСПЧ по тълкуването на израза „обвинено в криминално престъпление“ (от значение за прилагането на член 6 от ЕКПЧ), трябва автоматично да бъде приложена към тълкуването на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА³⁶. Трудно защитимо изглежда и почти изключителното позоваване от страна на Съда на решението по дело Voulois срещу Люксембург³⁷, което се отнася до отказ на молба за временно освобождаване от затвора за срок от един ден³⁸, за да се обоснове изводът, че решението за отмяна на

³³ Решение от 10 август 2017 г., Zdziaszek (C-271/17 PPU, EU:C:2017:629, т. 85).

³⁴ За представяне на релевантната правна уредба по делото на г-н Ardic вж. решение от 22 декември 2017 г., Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, т. 19—30), и заключението на генералния адвокат Bobek по дело Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1013, т. 29—33).

³⁵ Решение от 22 декември 2017 г., Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, т. 75).

³⁶ В тази връзка препращам към заключението на генералния адвокат Bobek по дело Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1013, т. 46).

³⁷ Дело на ЕСПЧ от 3 април 2012 г., Voulois c/y Люксембург, SE:ECHR:2012:0403JUD003757504, § 87). Заслужава да се отбележи, че практиката на ЕСПЧ не е окончателна по отношение на установяването на ясно правило за това какво представлява решение относно естеството или размера на наказанието за разлика от такова относно условията за изпълнение на наказанието.

³⁸ Това едва ли може да се сравни с прекъсването на изтърпяването на остатъка от наказанието лишаване от свобода, както LU правилно отбелязва в писменото си становище.

условното предсрочно освобождаване е мярка за изпълнение на наказанието. Един чисто формалистичен прочит на решението Ardic обаче, според който решенията винаги трябва да се поставят или в графата „условия за изпълнение на наказанието“, или в графата „решение относно естеството и размера на наказанието“, не отразява истинския смисъл на мотивите на Съда.

69. Според мен най-важната констатация на Съда в решението Ardic е следната: „С оглед на изложеното следва да се приеме, че за целите на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584 понятието „решение“, съдържащо се в него, не обхваща решението относно изпълнението или прилагането на вече наложено наказание лишаване от свобода, освен когато това решение има за цел или резултат да измени естеството или размера на това наказание и органът, който го е постановил, разполага с право на преценка в това отношение“³⁹.

70. Формалното разграничение между, от една страна, решенията относно изпълнението на наказанията и от друга страна, решенията относно естеството и размера на наказанието, изглежда, не играе решаваща роля при отговора на въпроса дали разглежданото решение е „решение“ по смисъла на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА. От значение е решението да има за цел или резултат да измени вече наложеното наказание. Освен това от значение е и изменението на наказанието да не е автоматично, а да зависи от преценката на решаващия орган — обстоятелство, на което ще се спра в следващия раздел.

71. Независимо дали сме съгласни или не с прилагането на това тълкуване към случая по делото Ardic, изглежда, че в този случай Съдът е бил повлиян от факта, че г-н Ardic е напуснал Германия, като по този начин явно е нарушил условията на своето условно предсрочно освобождаване⁴⁰. Следователно не решение на съда е довело до отмяната на условното предсрочно освобождаване, а фактът, че г-н Ardic явно е нарушил условията на това условно предсрочно освобождаване.

72. Тази констатация при конкретните обстоятелства по делото Ardic не означава, че производствата по настоящите дела както във връзка с активиращите престъпления, така и с отмяната на условните присъди за лишаване от свобода след осъждането за тези престъпления не попадат в обхвата на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА.

73. Резултатът от съдебните процеси за активиращите престъпления е, че промяната на наказанията, наложени в първите процеси, става неизбежна или поне възможна. Поради това на тези засегнати лица е трябвало да бъде дадена възможност да се защитят по време

³⁹ Решение от 22 декември 2017 г., Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, т. 77). Курсивът е мой.

⁴⁰ Вж. в това отношение решение от 22 декември 2017 г., Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, т. 80). Всички страни в съдебното заседание пред Съда са съгласни, че решението Ardic може да се разграничи от настоящите две дела въз основа на фактичката обстановка. Всъщност отмяната на условното предсрочно освобождаване по делото Ardic не се основава на установяване на вина, а по-скоро е вследствие на констатацията, че г-н Ardic е напуснал Германия в нарушение на условията на предсрочното му освобождаване. В настоящите две дела отмяната е последица от наказателно производство, което е довело до установяване на вина и по време на което двамата жалбоподатели не са присъствали.

на съдебния процес за активиращите престъпления⁴¹. Присъствието им на тези съдебни процеси, разбира се, е било от значение за правото им на защита по отношение на самите активиращи престъпления. Това обаче не е от значение от гледна точка на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА. Това, което е от значение, е че защитата им по време на съдебните процеси за активиращите престъпления е могла да повлияе на изменението на наказанията за първото престъпление или престъпления, за които са издадени ЕЗА⁴².

74. Що се отнася до производството за отмяна на отлагането на изпълнението на наказанието, ако то съществува отделно от съдебния процес за активиращите престъпления, неговата *цел* е евентуално изменение на предишното решение относно наказанието. Следователно, ако решаващият орган има някаква свобода на преценка във връзка с решението за отмяна на отлагането на изпълнението на наказанието, констатацията на Съда в решение *Ardic*, която бе възпроизведена в точка 69 от настоящото заключение, се отнася и до това производство.

75. В заключение, предходната съдебна практика не пречи, а дори подкрепя извода, че „съдебен процес, вследствие на който е постановено решението“, е всяка процедура, която оказва решаващо влияние (чрез своя резултат или своята цел) върху окончателното решение за налагане на наказанието лишаване от свобода, за което е издадена ЕЗА.

76. Следователно не могат да бъдат приети доводите на министъра на правосъдието и равенството и на Ирландия, които се позовават на решение *Ardic*, за да обосноват извода, че настоящите съединени дела представляват единствено условие за изпълнение на наказанието и следователно не попадат в обхвата на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА.

77. Поради това лишаването на LU и PH от възможността да се защитават по време на съдебните процеси относно активиращите престъпления може да бъде основание за отказ да се изпълни ЕЗА, ако не е изпълнено нито едно от условията по член 4а, параграф 1, букви а)—г) от Рамковото решение за ЕЗА.

⁴¹ Фактът, че лицата, които трябва да бъдат предадени, са знаели, че осъждането за ново престъпление ще доведе или може да доведе до отмяна на отлагането на изтърпяването на първото наказание лишаване от свобода, не променя този извод. Напротив, в точка 83 от решение *Ardic* Съдът приема, че осъзнаването от страна на г-н *Ardic* на факта, че не може да напусне страната, е довод за изключване на решението за отмяна на решението за освобождаване от обхвата на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА. Това може да се обясни с констатацията на Съда, че подобно нарушение на условията за освобождаване води до автоматична отмяна на условното освобождаване. В настоящите дела обаче отмяната на условното отлагане на изтърпяването на наказанията зависи от установяването от Съда на вина за престъпление, което води до налагане на наказание лишаване от свобода. Докато г-н *Ardic* не е могъл да промени факта, че е напуснал страната, жалбоподателите в настоящите дела са могли да повлияят на установяването на вината и постановената присъда чрез своето присъствие по време на съдебните процеси за последващите престъпления.

⁴² Двата жалбоподатели в главните производства твърдят, че решението за ефективно изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, наложено за първото престъпление или престъпления, произтича пряко от втората присъда и че следователно двете са толкова тясно свързани, че втората присъда трябва да се вземе предвид при вземането на решение за изпълнение на ЕЗА. По подобен начин запитващата юрисдикция счита, че между двете съдебни производства е налице тясна връзка, която може да обоснове характеризирането на второто като съдебен процес, вследствие на който е постановено решението. Съгласна съм с тези доводи.

4. Свободата на преценка на органа, който взема решение за изменение на наказанието

78. С буква б) от първия въпрос по дело C-514/21 запитващата юрисдикция иска да се установи значението на евентуалното наличие на свобода на преценка на съда на издаващата държава при вземането на решение за отмяна на отлагането на изпълнението на наказанието.

79. Както вече бе обяснено във връзка с последиците от решение *Ardic* за настоящите дела, свободата на преценка на решаващия орган е от значение за квалифицирането на дадено решение като попадащо в обхвата на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА. Свободата на преценка на органа, който взема решение за отмяна на отлагането на изпълнението на наказанието, която изглежда е налице по дело C-514/21, обаче не изключва съдебния процес за активиращите престъпления от обхвата на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА.

80. Нека поясня.

81. Решенията за отмяна на отлагането на изпълнението на наказанието, независимо дали се постановяват автоматично (както е по дело C-515/21), или зависят от преценката на решаващия орган (както е по дело C-514/21), нямаше да могат да бъдат приети, ако не беше признаването на вината и налагането на наказанията лишаване от свобода за активиращите престъпления. Ако лицата, чието предаване се иска, се бяха явили на съдебните процеси за активиращите престъпления, те биха могли да опровергаят вината си или да повлияят на наложеното наказание. Това е така, тъй като съдът, който се произнася по активиращите престъпления, разполага с известна свобода на преценка по отношение на вида и размера на наказанието⁴³.

82. Ако вината за активиращите престъпления не бе установена или ако наложеното наказание бе само парична глоба, производството за отмяна на отлагането на изпълнението на наказанието нямаше да се състои. Съдебните процеси за активиращите престъпления са тези, които активират (откъдето идва и името им) изменението на наказанията за първото престъпление или престъпления.

83. Това очевидно е вярно в случаите, в които отмяната на отлагането на изпълнението на наказанието е автоматична. Това обаче е също толкова вярно и в случаите, в които решаващият орган разполага със свобода на преценка по отношение на отмяната на отлагането на изпълнението на наказанието. Последната свобода на преценка не би възникнала, ако не бе наложено наказанието за активиращите престъпления. Ето защо, за да бъде надлежно гарантирано правото им на защита, засегнатите лица е трябвало да могат да присъстват *както* на съдебния процес относно активиращите престъпления, *така и* на отделното производство за изменение на първата присъда лишаване от свобода, ако органите са имали свобода на преценка в тези производства.

84. Следователно свободата на преценка на органа, който взема решение за отмяна на отлагането на изпълнението на наказанието, не влияе върху констатацията, че съдебните процеси за активиращите престъпления попадат в обхвата на член 4а, параграф 1 от

⁴³ Това е ясно илюстрирано от фактите по дело C-514/21, в което първоинстанционният съд, след като е установил вината за активиращите престъпления, е наложил само глоба като наказание, докато апелативният съд е изменил това наказание, налагайки лишаване от свобода.

Рамковото решение за ЕЗА. Това обаче е от значение за отговора на въпроса дали тези производства, ако се провеждат отделно, както изглежда е по дело C-515/21, също попадат в обхвата на израза „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“⁴⁴.

85. Лицето, чиято свобода е застрашена, следва да може да се яви лично в това производство, ако решаващият орган има право да не отмени или да отмени само частично отлагането на изпълнението на наказанието лишаване от свобода след установяване на вината за активиращото престъпление. Следователно това производство също е „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, наред със съдебните процеси за активиращото престъпление, и на лицето, което трябва да бъде предадено, трябва да се даде възможност да присъства и на двете производства.

86. Обратното, ако решението за отмяна на отлагането на изпълнението на наказанието лишаване от свобода е само декларативно и следва автоматично от установяването на вината и определянето на наказанието за активиращите престъпления, само последният процес (а не производството за отмяна, ако се провежда отделно) е „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, по смисъла на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА. Това изглежда е случаят по дело C-515/21.

5. Ефективността на механизма на ЕЗА

87. В решението си Ardic Съдът предупреждава, че прекомерното разширяване на обхвата на понятието „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, може да застраши ефективността на механизма на ЕЗА⁴⁵.

88. Съгласна съм, че обхватът на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА не следва да се тълкува разширително, като се има предвид, че този член представлява изключение от общото правило, че изпълняващият орган следва да се довери на издаващия орган и да изпълни ЕЗА автоматично⁴⁶. Целта на включването на член 4а в това рамково решение обаче е не само да се направи механизмът на ЕЗА по-ефективен, но и да се повиши нивото на защита на правото на присъствие на съдебния процес⁴⁷.

89. В това отношение следва да се отбележи, че член 4а, параграф 1 не фигурира в първоначалната редакция на Рамковото решение за ЕЗА, а е добавен с Рамковото решение за изменение 2009/299. Целта на това изменение от 2009 г. е да се „предоставят ясни и общовалидни основания за отказ за признаване на решения, постановени вследствие на съдебен процес, на който заинтересованото лице не се е явило лично“⁴⁸, която се прилага в различни законодателни актове на Съюза, свързани със съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси⁴⁹.

⁴⁴ Според наличната информация производството за отмяна на отлагането на изпълнението на наказанието по дело C-515/21 е проведено отделно, но решаващият съдия не е имал свобода на преценка в това производство.

⁴⁵ Решение от 22 декември 2017 г., Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, т. 87). Вж. и заключението на генералния адвокат Richard de la Tour по дело Puig Gordi и др. (C-158/21, EU:C:2022:573, т. 12).

⁴⁶ Член 1, параграф 2 от Рамковото решение за ЕЗА.

⁴⁷ Вж. в това отношение съображение 4 от Рамково решение 2009/299, в което, *inter alia*, се посочва: „Настоящото рамково решение има за цел да определи по-добре тези общи основания, които дават възможност на изпълняващия орган да изпълни решението въпреки отсъствието на лицето по време на съдебния процес и при пълно зачитане на правото на защита на лицето. [...]“.

⁴⁸ Съображение 4 от Рамково решение 2009/299.

⁴⁹ Вж. съображения 3 и 5 от Рамково решение 2009/299.

90. Член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА, който е резултат от горепосочените изменения, хармонизира условията, при които органът, изпълняващ ЕЗА в която и да е държава членка, може да не признае решение на съд на издаващата държава, което е постановено в задочен съдебен процес. Изменението отчита факта, че правото на присъствие на съдебния процес е част от член 6 от ЕКПЧ, както се тълкува от ЕСПЧ, но също така, че това право не е абсолютно⁵⁰.

91. По-конкретно обвиняемият може да се откаже от правото си да присъства на съдебния процес по собствена воля, изрично или мълчаливо, но по недвусмислен начин⁵¹.

92. За да се установи, че случаят е такъв, в член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА се предвиждат хипотези, в които изпълняващият орган трябва да заключи, че лицето, чието предаване се иска с ЕЗА, се е отказало от правото си да се яви лично на съдебния процес (или повторното разглеждане на делото) в издаващата държава (член 4а, параграф 1, букви а)—в) от Рамковото решение за ЕЗА). Ако едно от тези условия е изпълнено или ако съществува възможност за повторно разглеждане на делото в издаващата държава след предаването (член 4а, параграф 1, буква г) от Рамковото решение за ЕЗА), изпълняващият орган трябва да предаде издирваното с ЕЗА лице⁵². Това е така, защото ако едно от тези условия е изпълнено, на лицето е била (или ще бъде) дадена възможност да присъства на съдебния процес и да повлияе на окончателното решение. Обратното, ако не е изпълнено нито едно от тези условия, тогава и само тогава Рамковото решение за ЕЗА оправомощава изпълняващия орган да откаже предаването.

93. Така член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА проправя пътя за хармонизирано и лесно предаване, но същевременно зачита високото ниво на защита на обвинените в престъпления лица, на които се дава възможност да се защитават по време на съдебния процес.

94. Следователно ефективността на механизма на ЕЗА не може да бъде постигната за сметка на основните права, с които се ползват лицата съгласно конституционния ред на Съюза.

95. Разбирането на Европейския съюз за приемливите граници на правото на присъствие на съдебния процес е ясно представено в член 4а, параграф 1, букви а)—г) от Рамковото решение за ЕЗА. Тези граници са определени на ниво на защита, по-високо от това, което се предоставя съгласно член 6 от ЕКПЧ⁵³. Този избор на законодателя на Съюза е потвърден с Директива 2016/343⁵⁴.

⁵⁰ Вж. съображение 1 от Рамково решение 2009/299.

⁵¹ Решение от 24 май 2016 г., Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, т. 42).

⁵² Същите условия, изглежда, се повтарят и в Директива 2016/343. Вж. по-конкретно член 8, параграф 2 и член 9 от тази директива.

⁵³ Например по отношение на изискването лицето действително да е получило официална информация за насрочения съдебен процес съгласно член 4а, параграф 1, буква а) от Рамковото решение за ЕЗА (вж. бележка под линия 58 по-долу). Вж. и Brodersen, K., H., Glerum, V., et Klip, A. The European arrest warrant and in absentia judgments: The cause of much trouble. — *New Journal of European Criminal Law*, Vol. 13(1), p. 7—27, at p. 12 et 21; Klip, A., Brodersen, K., H. et Glerum, V. The European Arrest Warrant and In Absentia Judgments. — Maastricht Law Series No 12, Eleven International Publishing, The Hague, 2020, p. 110.

⁵⁴ Вж. решение от 17 декември 2020 г., Generalstaatsanwaltschaft Hamburg (C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, т. 43 и 44), и от 19 май 2022 г., Специализирана прокуратура (Съдебен процес срещу избягал обвиняем) (C-569/20, EU:C:2022:401, т. 34, 35 и 37).

96. На лицето, което може да бъде лишено от свобода, трябва да се даде реална възможност да повлияе на едно такова решение. Както вече обясних, за тази цел е необходимо това лице да има възможност да присъства на всички инстанции на производството, които оказват решаващо влияние върху решението за лишаване от свобода.

97. Следователно, дори да може да се твърди, че системата на ЕЗА би била по-ефективна, ако съдебните процеси за активиращите престъпления не са част от „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, подобно тълкуване би било в противоречие с нивото на защита на правото на присъствие на съдебния процес, хармонизирано на равнището на Съюза.

98. Нивото на защита, избрано от законодателя на Съюза с действие във всички държави членки, не може да бъде намалено поради опасения за ефективното функциониране на механизма на ЕЗА.

99. Поради това не може да се приеме доводът, че тълкуването, съгласно което всяка инстанция от производството, която може да повлияе на решението за лишаване от свобода, следва да се счита за „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, ще застраши механизма на ЕЗА.

б. Опасността от безнаказаност

100. Какво ще кажете за безнаказаността? Дали LU и РН биха избегнали наказанието лишаване от свобода, което трябва да изтърпят в съответните издаващи държави членки, ако съдебните процеси за активиращите престъпления бъдат включени в понятието „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“? Мисля, че не.

101. Наказанието, което им е наложено след съдебните процеси за първото или първите им престъпления, не е довело до лишаване от свобода. Ако последващото производство, активиращо ефективното изтърпяване на лишаването от свобода, страда от пороци, това лишаване от свобода само по себе си също би било порочно. В този смисъл Комисията правилно посочва, че издаването на ЕЗА в двете дела не би било възможно без наличието на съдебни процеси за активиращото престъпление. Поради това изключването на последващите съдебни процеси от обхвата на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА вероятно би довело до незаконосъобразно лишаване от свобода.

7. Междинно заключение

102. Ето защо считам, че понятието „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, по смисъла на член 4а, параграф 1 от Рамково решение за ЕЗА трябва да се тълкува като всеки етап от производството, който има решаващо влияние върху решението за лишаване от свобода на дадено лице. Това е така, тъй като на въпросното лице трябва да се даде възможност да повлияе на окончателното решение относно неговата свобода.

103. Вследствие на това считам, че и двете съдебни производства (за първото престъпление или престъпления и за активиращите престъпления) попадат в обхвата на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА.

Б. Втори и трети въпрос

104. С втория и третия си въпрос по двете дела, които ще разгледам заедно, запитващата юрисдикция пита следното: има ли право (или дори задължение) да провери дали производството относно активиращите престъпления и последвалите го разпоредения за изпълнение на наказанието в издаващата държава са нарушили правото на справедлив процес, гарантирано от член 6 от ЕКПЧ? Ако се установи нарушение на този член, изпълняващият орган има ли право (или дори задължение) да откаже изпълнението на ЕЗА или да постави определени условия на издаващата държава за предаването? Изисква ли подобна преценка анализ на нарушението на същественото съдържание на основното право, гарантирано от член 6 ЕКПЧ, и какво е същественото съдържание на това право в случаите, в които производството е проведено задочно?

105. Тези въпроси налагат различен анализ в зависимост от отговора на първия въпрос. С други думи, отговорите зависят от това дали съдебните процеси за активиращите престъпления и произтичащите от тях разпоредения за изпълнение на наказанието попадат в обхвата на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА, или не. За да бъде напълно полезна на Съда, ще представя заключението си с оглед и на двата варианта, като Съдът в крайна сметка ще реши кой да избере.

106. В началото е важно да се отбележи, че тези въпроси възникват в резултат на противоречието между задължението на националните съдилища да проверяват и гарантират спазването на член 6 от ЕКПЧ, от една страна, и идеята за взаимно доверие, на която се основава механизмът на ЕЗА и съгласно която изпълняващият орган по принцип трябва да изпълни ЕЗА автоматично, без да поставя под въпрос процедурите в издаващата държава, от друга страна.

1. Вариант 1: Съдебните процеси за активиращите престъпления попадат в обхвата на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА

107. Ако Съдът установи, както предложих, че и двете съдебни производства за активиращите престъпления са „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, това би означавало, че се прилага член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА. В такъв случай задължението за предаване или възможността да не се извърши предаване зависи изцяло от условията, предвидени в тази разпоредба.

108. Ако изпълняващият орган установи, че едно от тези условия е изпълнено, например че съществува възможност за повторно разглеждане на делото в издаващата държава след предаването, както е предвидено в член 4а, параграф 1, буква г) от Рамковото решение за ЕЗА, изпълняващият орган трябва да изпълни ЕЗА⁵⁵. Ако е изпълнено едно от условията по

⁵⁵ В това отношение настоящите дела повдигат между другото един друг въпрос: кога изпълняващият орган трябва да се увери, че е изпълнено едно от условията по член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА? Комуникацията между изпълняващия и издаващия орган се основава на формуляра, приложен към Рамковото решение за ЕЗА, който тъй като съдържа предварително определени полета за отбелязване, не изглежда напълно подходящ за пълноценна комуникация. В настоящите дела между изпълняващия и издаващия орган е осъществен многократен обмен на информация въз основа на член 15 от Рамковото решение за ЕЗА. Това обаче не изглежда достатъчно за запитващата юрисдикция, за да реши със сигурност дали правото на присъствие на съдебния процес е било нарушено. Например по дело C-515/21 издаващият орган обяснява, че съществува възможност за извънредно правно средство за защита за възобновяване на съдебните процеси за активиращото престъпление. Изпълняващият орган обаче не изглежда убеден, че е изпълнено изискването по член 4а, параграф 1, буква г) от Рамковото решение за ЕЗА.

член 4а, параграф 1, букви а)—г) от Рамковото решение за ЕЗА, няма нарушение на член 6 от ЕКПЧ. Следователно не е необходимо допълнително разследване на евентуални нарушения на тази разпоредба.

109. Този извод следва от целта на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА. Както бе обяснено в т. 89 от настоящото заключение, тази разпоредба е въведена, за да се хармонизират условията, при които правото на присъствие на съдебния процес може да бъде ограничено. Тези условия напълно отговарят на изискванията на член 6 от ЕКПЧ и неговото тълкуване⁵⁶ или дори предвиждат по-високо ниво на защита на това основно право в сравнение с ЕКПЧ⁵⁷.

110. Следователно, когато изпълнява задължението за предаване по член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА, изпълняващият орган неминуемо изпълнява и задълженията си по член 6 от ЕКПЧ.

111. Обратното, ако не е налице нито едно от условията, посочени в член 4а, параграф 1, букви а)—г) от Рамковото решение за ЕЗА, за изпълняващия орган възниква възможност да не изпълни ЕЗА. Това означава, че изпълняващият орган може да реши да изпълни или да не изпълни ЕЗА.

112. Следователно възниква допълнителен въпрос относно начина, по който изпълняващият орган следва да упражни тази свобода на преценка. Регламентира ли правото на Съюза, включително самото Рамково решение за ЕЗА, упражняването на тази свобода на преценка?

113. Според мен съгласно правото на Съюза, за да възникне възможност да не се предаде лицето, не е необходимо нищо друго, освен да се установи, че не е изпълнено нито едно от условията на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА.

114. При определени обстоятелства обаче нивото на защита, предлагано от член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА, може да е по-високо от това по член 6 от ЕКПЧ⁵⁸. Следователно съществува възможност да не е налице нарушение на член 6 от ЕКПЧ, въпреки че правото на присъствие на съдебния процес, както се разбира в правния ред на Съюза, може да не е било спазено. Трябва ли в такъв случай изпълняващият орган да се увери, че член 6 от ЕКПЧ не е бил нарушен, преди да реши да предаде лицето? Според мен отговорът на този въпрос не попада в обхвата на правото на Съюза.

⁵⁶ Вж. заключението на генералния адвокат Bot по дело Melloni (C-399/11, EU:C:2012:600, т. 80—82).

⁵⁷ Вж. бележка под линия 53 по-горе.

⁵⁸ Пример може да се намери в делото, довело до постановяване на решение от 24 май 2016 г., Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346). Полша издава ЕЗА, с която иска предаването на г-н Dworzecki. Въпреки че съдебното заседание е проведено задочно, полският издаващ орган заявява, че г-н Dworzecki е получил официална информация за насроченото съдебно заседание, тъй като тази информация е била връчена на пълнолетно лице, живеещо в неговото домакинство на посочения от него адрес. Въпреки че се счита за надлежно връчване съгласно полското право, това не отговаря на условието по член 4а, параграф 1, буква а) от Рамковото решение за ЕЗА, което изисква призовката да е получена „лично“. Съдът постановява, че в този случай изпълняващият съдебен орган може въпреки това да пристъпи към предаване, като вземе предвид други обстоятелства, които биха убедили този съдебен орган, че правото на защита на г-н Dworzecki няма да бъде нарушено (вж. точки 47—52 от това решение). Намерението да се избегне съдебен процес е признато от ЕСПЧ за основателна причина да не се допусне повторно разглеждане на задочно постановено решение. Вж. например решение на ЕСПЧ от 14 юни 2001 г. по дело Medenica c/у Швейцария (СЕ:ЕCHR:2001:0614JUD002049192, §§ 55 и 56).

115. Изпълняващият орган може, но не е длъжен, дори след като е установил, че условията по член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА не са изпълнени, да вземе предвид други обстоятелства, които могат да го уверят, че предаването на съответното лице не означава нарушаване на правото му на защита по член 6 от ЕКПЧ, и да предаде лицето⁵⁹.

116. По-трудният въпрос е: може ли изпълняващият орган да реши да предаде лице дори ако не са изпълнени условията на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА и предаването може същевременно да доведе до евентуално нарушение на член 6 от ЕКПЧ?

117. Според мен в такъв случай Рамковото решение за ЕЗА отново предоставя възможност за избор на изпълняващия орган и не възпрепятства вземането на решение за предаване на лицето. Очевидното възражение срещу този извод е, че това открива възможност за нарушаване на основното право на справедлив съдебен процес на въпросното лице. Може ли това да се допусне съгласно Хартата или дори съгласно член 1, параграф 3 от Рамковото решение за ЕЗА? Разбира се, че не. В такъв случай обаче отговорността за защитата на основните права е на издаващата държава (както ще обясня по-подробно при анализа на сценария, при който член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА не се прилага в настоящите случаи).

118. От това следва, че действието на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА се изчерпва с предоставянето на възможност за изпълняващия орган да не предаде лицето.

119. И накрая, когато реши да изпълни ЕЗА съгласно свободата на преценка, предоставена по член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА, според мен изпълняващият съдебен орган не може да поставя условия на издаващия съдебен орган. Това би било в противоречие с бързото функциониране на системата на ЕЗА и действително би накърнило взаимното доверие между двата съдебни органа. Възможността, която се съдържа в член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА, е избор между изпълнение и неизпълнение, но тя не предоставя на изпълняващия съдебен орган правомощието да нарушава начина, по който се извършва изпълнението⁶⁰.

2. Междинно заключение

120. Когато дадена хипотеза попада в обхвата на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА, изпълняващият орган трябва само да провери дали са изпълнени условията, посочени в този член. С това той по необходимост изпълнява и задължението си да спазва член 6 от ЕКПЧ.

3. Вариант 2: Съдебните процеси за активиращите престъпления не попадат в обхвата на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА

121. И вторият, и третият въпрос са по-смислени, ако Съдът прецени, че съдебните производства за активиращите престъпления (или съдебното производство за постановяване на разпореждане за изпълнение на наказанието) не са част от „съдебния

⁵⁹ Вж. в това отношение решения от 24 май 2016 г., Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, т. 50), и от 17 декември 2020 г., Generalstaatsanwaltschaft Hamburg (C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, т. 51).

⁶⁰ С изключение на хипотезите по член 5 от Рамковото решение за ЕЗА, нито една от които не е налице в двата разглеждани случая: първо, престъпление, наказуемо с доживотен затвор, или мярка, изискваща задържане до живот, и второ, когато ЕЗА се издава с оглед провеждане на наказателно производство.

процес, вследствие на който е постановено решението“. При този сценарий за изпълняващия орган не възниква възможност да откаже изпълнението на ЕЗА съгласно Рамковото решение за ЕЗА.

122. В светлината на настоящото тълкуване на Рамковото решение за ЕЗА отговорът на въпроса дали изпълняващият орган може да изследва евентуалните нарушения на член 6 от ЕКПЧ и ако ги установи, може ли да реши да не изпълни ЕЗА, изглежда прост: не, не може. Рамковото решение за ЕЗА предлага изчерпателен списък на основанията за неизпълнение на ЕЗА и държавите членки не могат да добавят основания, които не са посочени в него⁶¹.

123. Това обаче е проблем за все повече национални съдилища, изправени пред изпълнението на ЕЗА, които същевременно са задължени да спазват член 6 от ЕКПЧ⁶². Запитващата юрисдикция, изглежда, е на мнение, че предаването по двете разглеждани дела би довело до „флагрантен отказ от правосъдие“⁶³ и по този начин би я поставило в положение да наруши собствените си задължения по ЕКПЧ. Тези опасения на националните изпълняващи органи не трябва да се пренебрегват.

124. Следователно въпросът, който тези дела повдигат косвено, е дали член 1, параграф 3 от Рамковото решение за ЕЗА допуска допълнителни основания да се откаже предаване, особено ако предаването би довело до „флагрантен отказ от правосъдие“ или, както е формулирано в запитванията на запитващата юрисдикция, до нарушаване на същественото съдържание на основното право на справедлив съдебен процес.

125. В член 1, параграф 3 от Рамковото решение за ЕЗА ясно се посочва, че прилагането на този акт не трябва да води до нарушаване на основните права и принципи, признати от правния ред на Съюза. Следователно въпросът на запитващата юрисдикция може да се разбира като питане дали тя има право, дори и да не е налице нито една от изброените в Рамковото решение за ЕЗА хипотези, да откаже предаване, ако установи, че съществува възможност за нарушаване на основното право на справедлив съдебен процес след предаването в издаващата държава.

126. Досега Съдът е установил такава възможност въз основа на член 1, параграф 3 от Рамковото решение за ЕЗА в две хипотези. Първо, в решение *Aranyosi и Căldăraru*⁶⁴ Съдът постановява, че опасността от нечовешко или унижително отношение, чиято забрана е абсолютно основно право⁶⁵, е основание да се откаже предаване. Второ, в решение *LM*⁶⁶ Съдът постановява, че опасността от нарушаване на правото на справедлив съдебен процес също може да обоснове отказ за предаване⁶⁷.

⁶¹ Решение от 22 декември 2017 г., *Ardic* (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, т. 70).

⁶² Вж. бележка под линия 7 по-горе.

⁶³ Това е езикът на ЕСПЧ. Вж. например ЕСПЧ, 9 юли 2019 г., *Kislov c/y Русия* (CE:ECHR:2019:0709JUD000359810, §§ 107 и 115).

⁶⁴ Решение от 5 април 2016 г., *Aranyosi и Căldăraru* (C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 88).

⁶⁵ Това право е защитено като абсолютно съгласно член 3 от ЕКПЧ и член 4 от Хартата.

⁶⁶ Решение от 25 юли 2018 г., *Minister for Justice and Equality* (Недостатъци на съдебната система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 61, 68, 76 и 78).

⁶⁷ Решения от 17 декември 2020 г., *Openbaar Ministerie* (Независимост на издаващия съдебен орган) (C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, т. 52), и от 22 февруари 2022 г., *Openbaar Ministerie* (Съд, създаден със закон в издаващата държава членка) (C-562/21 PPU и C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, т. 52).

127. И в двете хипотези обаче съмнението, че може да не бъде спазено основно право на предаваното лице, е предизвикано от изначалната констатация на изпълняващия орган, че е налице общ или системен проблем със защитата на основните права в издаващата държава. В решение *Aranyosi и Căldăraru*⁶⁸ възможността изпълняващият орган да прецени дали лицето, чието предаване се иска, ще бъде подложено на нечовешко или унизително отношение, е зависела от изначалната констатация, че съществуват системни или общи недостатъци, които засягат определени групи хора или определени места за задържане. В решението *LM*⁶⁹ и в последващите решения⁷⁰, преди да заключи, че правото на справедлив съдебен процес на лицето, което трябва да бъде предадено, е изложено на опасност, изпълняващият орган е трябвало първо да провери дали е налице системна или обща липса на независимост на съдилищата на издаващата държава членка.

128. Мотивите на Съда по описаните дела се основават на факта, че взаимното доверие, което е в основата на взаимното признаване, липсва поради системни недостатъци. Ето защо познаването на такива недостатъци позволява на изпълняващия орган да изрази съмнения относно процедурите в издаващата държава и да провери дали съществува опасност от нарушаване на правото на лицето, което трябва да бъде предадено.

129. Без такива системни или общи недостатъци обаче не виждам причина изпълняващият орган да проверява дали правото на лицето, което трябва да бъде предадено, ще бъде нарушено от издаващата държава извън хипотезите, предвидени в Рамковото решение за ЕЗА.

130. Напротив, допускането на такава проверка би било в противоречие с идеята за взаимно доверие, на която се основава механизмът на ЕЗА. Този механизъм почива на идеята, че всяка държава членка зачита общите основни ценности и се стреми да осигури тяхната защита⁷¹.

131. Механизмът на ЕЗА е въведен, за да може предаването да става бързо, въз основа на доверието в институциите на другите държави. Допускането на проверка за спазването на основните права във всеки отделен случай означава превръщането на механизма на ЕЗА в нещо по-близко до съществуващите преди това процедури за екстрадиция.

132. Ако това е необходимо, считам, че подобно изменение на механизма на ЕЗА, въведен с Рамковото решение за ЕЗА, не е от компетентността на Съда, а на законодателя на Съюза.

133. Не мога да изключа възможността да възникнат хипотези, в които да се окаже необходимо извършването на проверка за евентуални индивидуални нарушения на основните права на лицето, чието предаване се иска, дори и при липса на системни недостатъци в издаващата държава. Въпреки това в област, в която е извършена хармонизация на равнището на Съюза, какъвто е въпросът за приемливите ограничения на правото на присъствие на съдебния процес⁷², не виждам причина за добавяне на изключения в системата на ЕЗА, както е замислена съгласно Рамковото решение за ЕЗА.

⁶⁸ Решение от 5 април 2016 г., *Aranyosi и Căldăraru* (C-404/15 и C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, т. 89).

⁶⁹ Решение от 25 юли 2018 г., *Minister for Justice and Equality* (Недостатъци на правосъдната система) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, т. 61 и 68).

⁷⁰ Това е потвърдено и в решенията от 17 декември 2020 г., *Openbaar Ministerie* (Независимост на издаващия съдебен орган) (C-354/20 PPU и C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, т. 54 и 66), и от 22 февруари 2022 г., *Openbaar Ministerie* (Съд, създаден със закон в издаващата държава членка) (C-562/21 PPU и C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, т. 50 и 52).

⁷¹ Вж. бележка под линия 8 по-горе.

⁷² Вж. в това отношение Рамково решение 2009/299 и Директива 2016/343.

134. Съдът вече е приел, че за да се противопостави на предаването от изпълняващата държава, лицето, чието предаване се иска, не може да се позовава на факта, че издаващата държава не е транспонирала Директива 2016/343, с която се хармонизират, наред с другото, някои аспекти на правото на присъствие на съдебния процес в наказателното производство. Съдът пояснява още, че задължението на издаващата държава членка да спазва в рамките на своята правна система всички разпоредби на правото на Съюза, включително Директива 2016/343, остава непроменено⁷³. Издаващата държава е тази, която трябва да предвиди средство за правна защита, налично пред нейните съдилища, за да наложи спазването на тази директива.

135. Следователно задължаването на изпълняващия орган да предаде лице извън случаите, предвидени в Рамковото решение за ЕЗА, не води до изменение на задължението за спазване на основните права и основните правни принципи, залегнали в член 6 ДЕС⁷⁴. Както отбелязва Ирландия, след предаването отговорността за гарантиране на основните права продължава да се носи от издаващата държава членка⁷⁵.

136. Ето защо, считам, че ако Съдът установи, че съдебните процеси за активиращите престъпления не попадат в обхвата на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА, изпълняващият орган е длъжен да изпълни ЕЗА. При липса на опасения за системни недостатъци в издаващата държава членка изпълняващият орган не следва да има право да проверява спазването на член 6 от ЕКПЧ в издаващата държава по отношение на лицето, чието предаване се иска, а е длъжен да изпълни ЕЗА.

137. И накрая, с буква б) от третия въпрос и по двете дела запитващата юрисдикция иска да се установи дали преценката на възможните нарушения, които биха позволили на изпълняващия орган да откаже предаване, следва да се ограничи до тези, които се отнасят до същественото съдържание на основното право на справедлив съдебен процес.

138. По мое мнение извън случаите, предвидени в Рамковото решение за ЕЗА, и при липса на системни недостатъци в съдебната система на издаващата държава членка, механизмът на ЕЗА не дава възможност на изпълняващия орган да провери дали е нарушено или би било нарушено същественото съдържание на основното право на справедлив съдебен процес на издирваните лица.

4. Междинно заключение

139. Когато хипотезата не попада в обхвата на член 4а, параграф 1 от Рамковото решение за ЕЗА и липсват системни недостатъци в съдебната система на издаващата държава членка, изпълняващият орган не може да провери дали основното право на справедлив съдебен процес на издирваните лица е или би било нарушено, а трябва да изпълни ЕЗА.

⁷³ В това отношение вж. решение от 17 декември 2020 г., Generalstaatsanwaltschaft Hamburg (C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, т. 55). За различно мнение вж. Böse, M. European Arrest Warrants and Minimum Standards for Trials in absentia — Blind Trust vs. Transnational Direct Effect? — European Criminal Law Review, Vol. 11(3), 2021, p. 27—287, at p. 285—286. Böse твърди, че отказът е допустим и „ако е налице явна липса на съдебна защита в издаващата държава членка, която лишава обвиняемия от правото му на ефективна правна защита“ и че лицето, спрямо което е издадена ЕЗА, следва да може да се позовава на Директива 2016/343 и в производството по предаване.

⁷⁴ Вж. в това отношение заключението на генералния адвокат Bobek по дело Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1013, т. 78), в което той обяснява, че Рамковото решение за ЕЗА признава водещата роля на издаващата държава членка по отношение на защитата на правата на обвиняемите.

⁷⁵ Вж. и заключението на генералния адвокат Richard de la Tour по дело Puig Gordi и др. (C-158/21, EU:C:2022:573, т. 85, 87 и 116).

140. След изпълнението на ЕЗА издаващата държава продължава да носи отговорността да гарантира основните права на предаденото лице.

VI. Заключение

141. С оглед на изложените съображения предлагам на Съда да отговори на преюдициалните въпроси, отправени от Court of Appeal (Апелативен съд, Ирландия), както следва:

- „1) Понятието „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“, по смисъла на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584/ПВР от 13 юни 2002 година относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки трябва да се тълкува като всеки етап от производството, който има решаващо влияние върху решението за лишаване от свобода на дадено лице. Това е така, тъй като на въпросното лице трябва да се даде възможност да повлияе на окончателното решение относно неговата свобода.
- а) Ако предаването се иска, за да се изтърпи наказание лишаване от свобода, чието изтърпяване първоначално е отложено, но впоследствие е разпоредено поради последващото осъждане на издирваното лице за друго престъпление и ако това решение за изпълнение е било постановено от съда, който е признал за виновен и осъдил издирваното лице за това ново престъпление, производството, довело до последващото осъждане и до постановяването на разпореждането за изпълнение на наказанието, е част от „съдебния процес, вследствие на който е постановено решението“ за целите на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584.
- б) За да се приеме, че производството, довело до последващото осъждане, представлява „съдебния[т] процес, вследствие на който е постановено решението“ за целите на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584, не е от значение дали съдът, постановил разпореждането за изпълнение на наказанието, е бил длъжен да го издаде по закон или е имал свобода на преценка дали да го направи. От значение обаче е обстоятелството, че това производство е имало решаващо значение за възобновяването на производството относно решението за наказанието, довело до постановяването на разпореждането за изпълнение.
- 2) Когато дадена хипотеза попада в обхвата на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584, изпълняващият орган трябва само да провери дали са изпълнени условията, посочени в този член. С това той по необходимост изпълнява и задължението си да спазва член 6 от Европейската конвенция за правата на човека.

Когато хипотезата не попада в обхвата на член 4а, параграф 1 от Рамково решение 2002/584 и липсват системни недостатъци в съдебната система на издаващата държава членка, изпълняващият орган не може да провери дали основното право на справедлив съдебен процес на издирваните лица е или би било нарушено, а трябва да изпълни ЕЗА. След изпълнението на ЕЗА издаващата държава продължава да носи отговорност да гарантира основните права на предаденото лице“.